

Učni načrt

Izbirni predmet

PROGRAM OSNOVNOŠOLSKEGA IZOBRAŽEVANJA

*LIKOVNO
SNOVANJE*

Učni načrt

Izbirni predmet

PROGRAM OSNOVNOŠOLSKEGA IZOBRAŽEVANJA

*LIKOVNO
SNOVANJE*

Nacionalni kurikularni svet
Področna kurikularna komisija za osnovno šolo
Predmetna kurikularna komisija za likovno vzgojo

Učni načrt za izbirni predmet

LIKOVNO SNOVANJE

PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA ZA LIKOVNO VZGOJO

dr. **Tonka, Tacol**, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, predsednica

Silva Karim, Zavod RS za šolstvo, strokovna tajnica

mag. **Črtomir Frelj**, spec., Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta

Oto Rimele, spec., Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta

Albin Kramberger, spec., Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta

Robi Klančnik, OŠ Miha Pintarja Toleda, Velenje

Vlasta Markočič, OŠ Dutovlje

Rozika Puvar, OŠ borcev za severno mejo, Maribor

Irena Šimenc – Mihalič, OŠ Ledina, Ljubljana

Konzulent dr. **Jožef Muhovič**

Izdala in založila **Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo**

Za ministrstvo dr. **Slavko Gaber**

Za zavod **Alojz Pluško**

Uredila **Zvonka Labernik**

Jezikovni pregled mag. **Stanko Šimenc**

Oblikovanje **Tanja Radež**

Prelom **BS Jabolko d. o. o., Ljubljana**

Tisk **Kočevski tisk d. d., Kočevje**

Prvi natis

Ljubljana, 2004

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

371.214.1:7

UČNI načrt. Izbirni predmet : program osnovnošolskega
izobraževanja. Likovno snovanje / [[pripravila] Predmetna
kurikularna komisija za likovno vzgojo Tonka Tacol ...et al.]. -
1. natis. - Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport :
Zavod RS za šolstvo, 2004

ISBN 961-234-342-X (Zavod Republike Slovenije za šolstvo)

1. Tacol, Tonka
125630976

K a z a l o

1 Opredelitev predmeta	5
2 Splošni cilji predmeta	6
3 Operativni cilji	7
3.1 Likovno snovanje I.	7
3.2 Likovno snovanje II.	11
3.3 Likovno snovanje III.	15
4 Temeljni in minimalni standardi znanja	20
5 Specialnodidaktična priporočila	20

1 OPREDELITEV PREDMETA

Izbirni predmet likovne vzgoje – likovno snovanje – je s svojimi vzgojno-izobraževalnimi nalogami pomemben dejavnik, ki dopolnjuje vsebine rednega predmeta likovna vzgoja. Na kognitivni ravni razgrajuje vidni svet, na izrazni pa ga likovno oblikuje. Z likovnim prakticiranjem učenci poglobljajo razumevanje prostora, izražajo občutja, oblikujejo stališča in vrednote.

Vsebine predmeta so po posameznih likovnih področjih zasnovane na temeljnih likovnih pojmi, ki jih učenec pridobiva in pogloblja glede na svoje zmogljivosti. Povezujejo pojme iz likovne teorije, zgodovine umetnosti in likovne tehnologije. Nenehno pa se povezujejo tudi s pojmi v vsebinah rednega predmeta likovna vzgoja in drugih predmetnih področij.

Celotna dejavnost predmeta temelji na zagotavljanju materialnih in konceptualnih možnosti za razvoj učenčeve likovne ustvarjalnosti. Goji nadaljevanje in usmerjanje likovnega raziskovanja sveta, odkriva posebnosti likovnega izražanja in njeno spopolnjevanje ter poglobljanje posluha tako za likovna dela umetnikov kakor tudi uporabnih predmetov in likovne problematike v okolju. Pomemben cilj predmeta je priprava učenca za sodelovanje v kulturnem življenju ožjega in širšega okolja ter razumevanje sodobne vizualne komunikacije.

Ob komunikaciji in interakciji z učiteljem pri teoretičnem in praktičnem delu učenec razvija občutljivost zaznavanja, likovnoustvarjalno mišljenje, čustev in gibalno občutljivost, natančno zaznavanje, vizualni spomin, domišljijo in motorično spretnost. Gre za kompleksno sodelovanje in prepletanje ustvarjalnih in likovnih dejavnikov učenca. Dejavniki se aktivirajo verbalno, realizirajo pa se v likovnem izražanju. Učenci tako svojstveno vizualizirajo misli in občutja. Z likovnimi izraznimi sredstvi v različnih materialih oblikujejo v notranjem svetu nastale miselne modele predmetov in pojavov iz narave in okolja – sproščeno in ustvarjalno osmišljajo praktično delo.

2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA

Učenci:

- razvijajo zmožnost opazovanja, predstavljalnosti, likovnega mišljenja, likovnega spomina, in domišljije,
- razvijajo interes za različne oblike likovne dejavnosti,
- bogatijo in ohranjajo zmožnost za likovno izražanje,
- pridobivajo znanje likovne teorije in ostrijo čut za likovne vrednote,
- se seznanjajo z likovnimi izrazi in se usposablajo za njihovo samostojno uporabo,
- ob uporabi različnih materialov in orodij razvijajo motorično spretnost in občutljivost,
- z oblikovanjem prostorov in kiparskih volumnov razvijajo kiparski odnos in občutenje likovnega prostora,
- se seznanjajo z razlikami in povezavami med vizualnim in likovnim svetom,
- razvijajo likovnoizrazne zmožnosti in ustvarjalnost,
- ob likovno dejavnem delu bogatijo čustvene, socialne in estetske osebne kvalitete,
- ob ozaveščanju čustev razvijajo čut za lepo,
- spoznavajo vlogo in pomen estetskih vizualnih komunikacij v očjem in širšem okolju,
- razvijajo zmožnost doživljanja lepote v naravi in umetninah,
- razvijajo odnos za likovne stvaritve, do nacionalne in splošne človeške likovne kulturne dediščine,
- razvijajo zmožnost oblikovanja meril za kritično vrednotenje svojih del, del vrstnikov in stvaritev umetnikov,
- razvijajo zmožnost razumevanja različnih medijev vizualne kulture in zmožnost vrednotenja uporabnih predmetov ter likovne problematike v okolju.

3 OPERATIVNI CILJI

3.1 LIKOVNO SNOVANJE I – 7. RAZRED

LIK. POD.	LIKOVNI PROBLEMI	CILJI REŠEVANJA LIKOVNIH PROBLEMOV			MEDPREDMETNE POVEZAVE	STANDARDI ZNANJA
		PRIDOBIVANJE LIKOVNIH POJMOV	LIKOVNO IZRAŽANJE	PRIVZGAJANJE DOŽIVLJAJSKIH NARAVNANOSTI		
RISANJE	Linearni elementi in kompozicijska načela	<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dojamejo risbo kot izhodišče pri likovnem izražanju • poglobijo znanje o pojmih: simetričnost, asimetričnost, razgibanost in nerazgibanost narisanih podob • pojasnijo povezanost oblike kompozicije s formatom risarske podloge • na umetniških delih opredelijo posebnosti kompozicijskih rešitev 	<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • z linearnimi elementi narišejo risbe po spominu, domišljiji, po poprejšnjem opazovanju narave, pri tem pa upoštevajo kompozicijske odnose 	<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • se navajajo na samostojnejše komponiranje risbe po načelih kompozicije • ostrijo čut za opazovanje predmetov v okolju in naravi • razvijajo likovni spomin in likovno domišljijo 	<ul style="list-style-type: none"> • matematika • slovenščina • glasbena vzgoja • športna vzgoja • tehnika in tehnologija 	<p>Učenci:</p> <p>opredelijo pojme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • točka • črta (linija) • ploskve z obrisom • kompozicija: simetrična, asimetrična, statična, dinamična • celota risbe • detajl • gradnja risbe • sorazmerje • ravnovesje

Linearni elementi in prikazovanje materialnosti površin	<ul style="list-style-type: none"> • na umetniških delih in primerih v naravi opredelijo grafične vrednote • pojasnijo značilnosti dejanskih in linearno upodobljenih površin različnih predmetov • natančneje spoznajo izrazne značilnosti različnih risarskih materialov in orodij • pojasnijo učinke in pomene različnih črt • ugotovijo vizualno ravnovesje med različno ponazorjenimi površinami 	<ul style="list-style-type: none"> • narišejo risbo s kombiniranjem svetlih in temnih površin, nastalih z različnim nizanem in križanjem črt • narišejo risbo z motivom in pri tem upoštevajo sorazmerje svetlih in temnih črtnih površin 	<ul style="list-style-type: none"> • razvijajo občutek za kombiniranje svetlih in temnih črtnih površin • se navajajo na samostojno uporabo različnih risal glede na njihov učinek • si privzgamajo odgovornost za dosledno izpolnjevanje narisanih podob • razvijajo občutek za vizualno ravnovesje 	<ul style="list-style-type: none"> • tehnika in tehnologija • slovenščina • glasbena vzgoja • športna vzgoja 	razčlenijo pojme: <ul style="list-style-type: none"> • obris (kontura) • površina: naravna, umetna, resnična, upodobljena • struktura • faktura • tekstura • patina • ravnovesje svetlih in temnih črtnih površin • učinek risal • vizualno ravnovesje
Pisana, tiskana pisava in risba	<ul style="list-style-type: none"> • spoznajo pisavo kot posplošeno (abstraktno) risbo • ločijo posebnosti pisane (kaligrafske) pisave • spoznajo možnosti uporabe in oblikovanja tiskanih (tipografskih) pisav • pojasnijo uporabnost kombiniranja besedila in risbe • ugotovijo značilnosti kombiniranja črk, besed in risbe • primerjajo posebnosti poklicev: tehnični risar, arhitekt, risar – slikar, grafik, kipar, grafični oblikovalec, modni oblikovalec 	<ul style="list-style-type: none"> • z uporabo različnih materialov in orodij (tudi računalnika) smiselno skomponirajo različna pisana in tiskana besedila • optično porazdelijo črke in besede ter jih uskladijo z risbo (strip, voščilnica, znak, knjižna ali embalažna oprema, slogan, grafit, vabilo, karikatura) 	<ul style="list-style-type: none"> • razvijajo zmožnost oblikovanja lastnih idej • si privzgamajo smisel za komponiranje besedila in risbe • se navajajo na doslednost in vztrajnost • razvijajo likovno domišljijo 	<ul style="list-style-type: none"> • glasbena vzgoja • slovenščina • matematika • športna vzgoja 	povežejo pojme: <ul style="list-style-type: none"> • črkovna, besedna pisava • pisana (kaligrafska) pisava • tiskana (tipografska) pisava • istovetnost pisave • strip: pasica, uokvirjene risbe, dogodek (sekvenca), plan (široki – total, bližnji – detajl), kroki, znak – simbol, tematika stripov – komični, živalski, pustolovski, detektivski, fantastični, mladostniški • računalnik kot risarsko orodje • grafični oblikovalec

SLIKANJE	Komponiranje barvnih ploskev in njihovo mehko učinkovanje	<ul style="list-style-type: none"> • razširijo znanje pojmov: svetlostni odtenek, barvni odtenek, skladni –ubrani – harmonični barvni toni • obrazložijo svetlostno vrednost barve v devetstopenjski svetlostni lestvici (tonski lestvici in lestvici barve) • razdelijo svetlostno lestvico na tri stopnje (triade) • določijo tri kombinacije svetlostnih tonov ene barve – svetlo, srednjo in temno ubranost • s ponazorili obrazložijo mehko učinkovanje barvne kombinacije na človeka • ugotovijo uporabnost ubranih barvnih skladij 	<ul style="list-style-type: none"> • zgradijo kompozicijo s tremi skladnimi svetlostnimi toni • z računalnikom skomponirajo ubrane barvne tone triad (izrazi to svetle, srednje in izrazito temne) 	<ul style="list-style-type: none"> • bogatijo zmožnost mešanja barv in kombiniranja skladnih svetlostnih tonov • bogatijo občutek za barvno ravnovesje • razvijajo občutljivost za mehke prehode barvnih tonov • spoznajo računalnik kot slikarsko orodje 	<ul style="list-style-type: none"> • glasbena vzgoja • slovenščina • matematika • tehnika in tehnologija • športna vzgoja 	smiselno združijo pojme: <ul style="list-style-type: none"> • harmonični barvni ton • svetlostni in barvni odtenek • svetlostna vrednost barve • svetlostna lestvica • svetla, srednja, temna ubranost • mehko učinkovanje barv
	Komponiranje barvnih ploskev in njihovo trdo učinkovanje	<ul style="list-style-type: none"> • utrdijo pojem nasprotje (kontrast) • pojasnijo učinke complementnega, toplo-hladnega in svetlo-temnega nasprotja • iz devetstopenjske svetlostne lestvice ene barve določijo tri kombinacije iz izrazito svetlih in temnih tonov • ugotovijo učinek nastale trdote, jasnosti, teže in strogosti kombiniranih tonov • pojasnijo uporabnost kontrastnih barvnih kombinacij – spoznajo pomembnost zmožnosti barvnega kombiniranja v poklicih: pleskar, frizer, prodajalec, vrtnar, aranžer, oblikovalec 	<ul style="list-style-type: none"> • naslikajo poljubno kompozicijo s kontrastnimi barvami • z računalnikom kot orodjem komponirajo triade svetlostnih tonov ene barve z izrazitim svetlo-temnim kontrastom • naslikajo poljubno kompozicijo s kontrastnimi barvami • z računalnikom kot orodjem komponirajo triade svetlostnih tonov ene barve z izrazitim svetlo-temnim kontrastom 	<ul style="list-style-type: none"> • razvijajo smisel za nasprotno barvne kombinacije • se navajajo na samostojno izvedbo likovne naloge • si privzgamajo doslednost pri ravnanju z računalnikom in drugim orodjem 	<ul style="list-style-type: none"> • glasbena vzgoja • slovenščina • matematika • tehnika in tehnologija • športna vzgoja 	smiselno združijo pojme: <ul style="list-style-type: none"> • nasprotje (kontrast) • komplementarni kontrast • toplo-hladni kontrast • svetlo-temni kontrast • trdi učinek barvnega nasprotja • svetlostne (valerske) ubranosti • triade (svetla, srednja, temna)

	Moda	<ul style="list-style-type: none"> • spoznajo pomen risbe in barve v modnem oblikovanju • ugotovijo pomembnost oblikovanja oblačil, obuval in dodatkov • pojasnijo pomembnost skladnosti barve in oblike ter materiala v modnem oblikovanju • precizirajo harmonične in kontrastne kombinacije barv in oblik glede na namen uporabe ter glede okolja in osebe • spoznajo delo modnega oblikovalca 	<ul style="list-style-type: none"> • izdelajo skladno modno kompozicijo (lahko tudi z računalnikom) • oblikujejo modne dodatke po svojih zamislih 	<ul style="list-style-type: none"> • si privzgajajo čut za skladnost barv in oblik • razvijajo domiselnost ob kombiniranju različnih barvnih ploskev in harmoničnih oblik • se navajajo na ubrano in kontrastno kombiniranje oblačil, obuval in dodatkov 	<ul style="list-style-type: none"> • glasbena vzgoja • slovenščina • tehnika in tehnologija • športna vzgoja 	<p>povežejo pojme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • modni oblikovalec • skica • risba • barvna kombinacija (harmonična, kontrastna) • oblika • enotnost materialov • modni dodatek • modni krik • visoka moda
KIPARSTVO	Kiparski elementi	<ul style="list-style-type: none"> • poglobijo vedenje o prostornini kot polni gmoti (masi) in votli lupini • spoznajo različne kiparske kompozicije • opredelijo stojnost kipa glede na material • opišejo pomembnost sorazmerja gmot na oblikovani kiparski tvorbi • naštejejo kiparske zvrsti in opredelijo značilnosti obhodnega kipa ter reliefa na delih znanih slovenskih in tujih kiparjev • opišejo ustreznost in smiselnost kombiniranja različnih kiparskih materialov 	<ul style="list-style-type: none"> • oblikujejo razgiban kip iz mehkega materiala • oblikujejo relief z razgibano površino v različno oblikovane osnovne plošče iz različnih materialov • oblikujejo negativ reliefa iz mehkega materiala in pozitiv reliefa odlijejo z različnimi tekočimi materiali • skomponirajo kiparsko tvorbo iz odpadnih materialov 	<ul style="list-style-type: none"> • bogatijo občutek za tretjo dimenzijo • krepijo zmožnost za oblikovanje razgibane in trdno-stojne figure • se navajajo na sproščeno vgrajevanje svojih idej za oblikovanje kipa • ob izvajanju različnih kiparskih tehnik razvijajo samostojnost in ročno spretnost 	<ul style="list-style-type: none"> • matematika • tehnika in tehnologija • športna vzgoja 	<p>analizirajo pojme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kip: • volumen • polna gмотa (masa) • votla lupina • preprosti, sestavljeni kip • obli (obhodni) kip • relief • kompozicija (statična, dinamična) • kiparska površina (naravna, umetna) • barva • faktura kipa • geometrijska, negeometrijska oblika • struktura kiparskega materiala

3.2 LIKOVNO SNOVANJE II – 8. RAZRED

LIK. POD.	LIKOVNI PROBLEMI	CILJI REŠEVANJA LIKOVNIH PROBLEMOV			MEDPREDMETNE POVEZAVE	STANDARDI ZNANJA
		PRIDOBIVANJE LIKOVNIH POJMOV	LIKOVNO IZRAŽANJE	PRIVZGAJANJE DOŽIVLJAJSKIH NARAVNANOSTI		
RISANJE	Likovni prostor	<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> poglobijo znanje o pojmih: risarska modelacija, linearna perspektiva, fantazijski prostor na reprodukcijah umetniških del, iz različnih stilnih obdobj, pojasnijo našete načine risanja vizualnega prostora na ploskvi predstavijo pomembnost prikazovanja prostora na ploskvi pri raznih poklicih (slikar, arhitekt, oblikovalec, scenograf, ...) 	<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> narišejo prostorske forme na fantazijski način s pomočjo sodobnih risarskih pripomočkov (računalnik) po principih grafične modelacije in linearne perspektive upodobijo opazovani motiv 	<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> si razvijajo zmožnost samostojnega snovanja novega prostora s svobodno kompozicijo oblik si krepijo občutljivost za prikazovanje svetlobe in sence z različnim nizanjem linij in točk si pridobivajo zmožnost izražanja s pravili 	<ul style="list-style-type: none"> matematika fizika tehnika in tehnologija geografija zgodovina 	<p>Učenci:</p> <p>povedo značilnosti pojmov:</p> <ul style="list-style-type: none"> risarska modelacija linearna perspektiva (horizont, očišče, kot gledanja) fantazijski prostor stilno obdobje arhitekt oblikovalec scenograf
	Vidno (vizualno) ravnovesje na risbi	<ul style="list-style-type: none"> razložijo pojme: simetrična, asimetrična, statična, dinamična kompozicija spoznajo značilnosti upodabljanja predmetnih ali figuralnih in nefiguralnih oblik s pomočjo pozoril povedo posebnosti vidnega (vizualnega) ravnovesja (oblika, velikost, tekstura, svetlost) 	<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo računalnika narišejo uravnoteženo kompozicijo z različnimi oblikami likov in njihovimi lastnostmi 	<ul style="list-style-type: none"> si pridobivajo zmožnost določanja navidezne teže likov si razvijajo občutek za uravnoteženo komponiranje različnih ploskev se navajajo na dosledno izvajanje navodil pri risanju kompozicije 	<ul style="list-style-type: none"> matematika fizika tehnika in tehnologija 	<p>specificirajo pojme:</p> <ul style="list-style-type: none"> ravnovesje: simetrično, asimetrično, statično, dinamično figuralna, nefiguralna oblika vidno (vizualno) ravnovesje

RISANJE	<p>Črta, ki nastane z gibanjem točke</p>	<ul style="list-style-type: none"> • si poglobijo znanje o točki in črti • v likovnih delih najdejo primere, ko točka v gibanju oblikuje ploskovno risbo, • odkrivajo primere iz vsakdanjega življenja, ko točka v gibanju opiše prostor • ugotovijo razlike med risbo na ploskvi in črto v prostoru primerjajo risbe in fotografije ter jih vrednotijo • ugotovijo, da likovno delo lahko nastane v povezavi z glasbo, ritmičnim gibanjem in njegovo fotoregistracijo 	<ul style="list-style-type: none"> • določijo motiv, podobo in jo narišejo: <ul style="list-style-type: none"> – miže na papir – miže na tablo – miže po zraku tako jasno, da sošolci uganejo vsebino podobe • narišejo izbrano podobo s točkovnim svetilom po zraku v zatemnjeni sobi pred odprtim objektivom fotoaparata (30 sekund) 	<ul style="list-style-type: none"> • si razvijajo občutek za povezavo med gibom, točko, črto in prostorom • si razvijajo zmožnosti telesnega gibanja z likovnimi nameni • si razvijajo občutek za razmerje med časom in prostorom v likovnem delu • izkusijo pomen uporabnosti podlage in risala za likovno formo • se navajajo na razlikovanje med likovno zamisljivo in likovno realizacijo 	<ul style="list-style-type: none"> • biologija • kemija • glasbena vzgoja 	<p>pojasnijo značilnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • točka • črta • točka v gibanju • črta v prostoru • izrazna moč črte • črta v času in ritmu • telesnost v risbi • vizualna registracija gibanja • risba kot posledica gibanj
SLIKANJE	<p>Glasba kot likovni motiv</p>	<ul style="list-style-type: none"> • si poglobijo znanje o barvnih kontrastih in tonskih ubranostih (valerskih ključih) • pojasnijo povezave med likovnim in glasbenim jezikom • spoznajo analogijo kot način prevajanja glasbe v sliko • poiščejo likovna izrazila za glasbene sinonime • primerjajo formalno vsebino glasbenega in likovnega dela • spoznajo teoretske osnove za ustvarjalno prevajanje glasbenega dela v likovno delo • primerjajo oblikovana dela med seboj in ugotovijo ustreznost izbranih likovnih izrazil) 	<ul style="list-style-type: none"> • naslikajo sliko na izbrano glasbeno delo (izberejo priljubljeno glasbeno delo, ob poslušanju ugotavljajo izrazne značilnosti, po analogiji izberejo ustrezna likovna izrazila – barvni kontrast in tonska ubranost) 	<ul style="list-style-type: none"> • si razvijajo občutek za analognost med glasbenim in likovnim jezikom • si krepijo občutljivost za ustrezne povezave likovnih izrazil z glasbenimi • se navajajo na globlje doživljanje likovnih in glasbenih del • se navajajo na kritično opazovanje povezav med glasbo in sliko (v filmu, gledališču, operi, videospotih) 	<ul style="list-style-type: none"> • glasbena vzgoja • slovenščina • zgodovina 	<p>povežejo pojme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analogija • tonske ubranosti (valerski ključji) • soobčutje (sinestezija) • barvni kontrasti

GRAFIKA	Uporabna (industrijska) grafika	<ul style="list-style-type: none"> • pojasnijo značilnosti uporabne grafike • spoznajo pojem grafično oblikovanje in grafični oblikovalec, vidna sporočila (vizualne komunikacije) • opišejo pomembnost raznovrstnih medijev • razložijo posebnosti slikovnih informacij vizualnih medijev (časopisi, revije, nalepke, prospekti, reklame, znaki, emblemi, plakati, spletne strani, ...) • spoznajo delo tiskarja • opredelijo namen plakata • predstavijo plakat po vsebini in izraznih elementih • opredelijo poster kot posebno vrsto plakata • spoznajo različne možnosti računalniške animacije 	<ul style="list-style-type: none"> • oblikujejo idejno zasnovo plakata s prostoročno risbo in jo s pomočjo računalnika dokončno oblikujejo • oblikujejo estetsko vizualno sporočilo (ovitek, vabilo, znak, ...) 	<ul style="list-style-type: none"> • si razvijajo smisel za oblikovanje estetskega vizualnega sporočila • se navajajo na samostojno zasnovo osnutka in izbor motiva vizualnega sporočila • si razvijajo kritičen odnos do vizualnih komunikacij v družbenem prostoru 	<ul style="list-style-type: none"> • matematika • fizika • slovenščina • glasbena vzgoja • zgodovina 	<p>razložijo pojme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uporabna grafika • grafično oblikovanje • grafični oblikovalec • vidna sporočila (vizualne komunikacije) • plakat, poster
	Umetniška grafika	<ul style="list-style-type: none"> • opišejo umetniško grafično dejavnost: izdelava osnutka in risbe, priprava matrice in tiskanje – odtis (originalna grafika), avtoriziranje grafike; • spoznajo posebnosti visokega in globokega tiska in njihove tehnike • spoznajo pomembne slovenske in svetovne grafike 	<ul style="list-style-type: none"> • izdelajo barvno grafiko v visokem tisku • izvedejo tehniko globokega tiska 	<ul style="list-style-type: none"> • si privzgajajo pozitiven odnos do umetniške vrednosti izvirne grafike • se navajajo na izvirno uporabo različnih grafičnih materialov • se navajajo na obvladovanje večje grafične površine 	<ul style="list-style-type: none"> • kemija • fizika • tehnika in tehnologija • slovenščina • glasbena vzgoja • zgodovina 	<p>precizirajo pojme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • umetniška grafika • matrica • original – unikat • grafični list • naklada • avtoriziranje • grafična tehnika (linorez, kolažni tisk, suha igla) • vrste tiskov (visoki, globoki)

PROSTORSKO OBLIKOVANJE	<p>Umetnost oblikovanja prostora</p>	<ul style="list-style-type: none"> • si obogatijo pojme o elementih prostora in njihovi funkciji • opredelijo funkcijo arhitektonskih oblik v okolju • opišejo posebnosti sodobnih gradbenih materialov in njihove oblikovne možnosti • pojasnijo pomen ureditve lastnega in skupnega okolja • spoznajo pomen varovanja arhitekturne dediščine • opredelijo elemente bivalnega prostora • predstavijo funkcionalno in estetsko ureditev bivalnega prostora • opišejo specifičnosti odrskega prostora • spoznajo značilnosti poklica oblikovalec prostorov 	<ul style="list-style-type: none"> • načrtujejo in predlagajo spremembe prostorskih zasnov v domačem kraju • izdelajo idejni osnutek in maketo svojega stanovanjskega prostora • oblikujejo skico in maketo scenškega prostora s ploskovnimi ali plastičnimi scenjskimi elementi 	<ul style="list-style-type: none"> • si razvijajo občutek za estetsko oblikovan bivalni prostor • si krepki zavest o primernosti prostorskih zasnov in uporabi materialov v različnih okoljih • se navajajo na vrednotenje in varovanje kulturne dediščine • razvijajo smisel za načrtno delo 	<ul style="list-style-type: none"> • matematika • fizika • kemija • zgodovina • geografija • tehnika in tehnologija • slovenščina 	<p>povežejo pojme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • naravni, arhitekturni prostor • arhitekt • zunanji, notranji prostor • arhitekturni element • funkcionalnost prostora • estetska ureditev prostora • oblikovalec notranje opreme • gradbeni material • arhitekturna dediščina • scenski prostor • scenograf
KOMBINIRANA LIKOVNA PODROČJA	<p>Od pojma do znaka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pojasnijo povezave med likovno in pripovedno vsebino likovnih del (naslovi del) • spoznajo razliko med likovno in pripovedno vsebino likovnih del ob delih z isto vsebino (npr. najpogostejši motivi iz krščanske ikonografije) • razlikujejo med verbalnim pojmom in njegovo likovno podobo 	<ul style="list-style-type: none"> • upodobijo izbrani pojem na sedem različnih načinov (izberejo pojem, na besedni ravni, ga razčlenijo na množico pomenov in asociacij, poiščejo likovno ustrezna izrazila za svoje ugotovitve, utemeljijo izdelke in jih zvežejo v knjigo po likovno logičnem vrstnem redu) 	<ul style="list-style-type: none"> • se navajajo na razlikovanje med besedo in podobo • si razvijajo občutek za sorodnost (analognost) različnih človekovih izraznih področij • si krepijo občutljivost za ustrezne povezave likovnih znakov s pojmi • se navajajo na branje vsebin sodobnih vizualnih medijev 	<ul style="list-style-type: none"> • vse grafične ponaoritve problemov vseh predmetov, strok 	<p>razločijo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojem • znak • znak za pojem • analognost • simbol • kodacija • dekodacija

3.3 LIKOVNO SNOVANJE III – 9. RAZRED

LIK. POD.	LIKOVNI PROBLEMI	CILJI REŠEVANJA LIKOVNIH PROBLEMOV			MEDPREDMETNE POVEZAVE	STANDARDI ZNANJA
		PRIDOBIVANJE LIKOVNIH POJMOV	LIKOVNO IZRAŽANJE	PRIVZGAJANJE DOŽIVLJAJSKIH NARAVNANOSTI		
RISANJE	Zlati rez	<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • si utrdijo pojme: simetrično ravnovesje, asimetrično (dinamično) ravnovesje, sorazmerje ali proporc • ločijo posebnosti določanja razmerij med velikostmi znotraj neke oblike (forme) in razmerij med velikostmi več oblik v kompoziciji • doumejo določanje idealnega razmerja (zlati rez) na geometričen (konstrukcijski) način in po občutku • spoznajo pojme: zlati pravokotnik, neskončna delitev, zlata spirala, točke zlatega reza • na primerih umetniških del razložijo razvrstitev elementov v zlatega reza • poiščejo primere zlatega reza v okolju in naravi 	<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • narišejo kompozicijo s pomočjo zlatega reza 	<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • si razvijajo zmožnost kompozicijskega raziskovanja • si bogatijo občutek za dinamično komponiranje oblik v kompoziciji • se navajajo na dosledno upoštevanje pravil zlatega reza 	<ul style="list-style-type: none"> • matematika • fizika • zgodovina • glasbena vzgoja 	<p>Učenci:</p> <p>opredelijo pojme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ravnovesje (simetrično, asimetrično (dinamično)) • sorazmerje (proporc) • zlati rez • zlati pravokotnik • neskončna delitev • zlata spirala • optično središče zlatega reza

	<p>Obrnjena perspektiva, aspektiva, anamorfoza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • si poglobijo znanje o perspektivnih pravilih • ob primerjavi očesa in fotoaparata pojasnijo "realno" sliko vidnega sveta • doumejo uporabo perspektivnih pravil za poploščitev tridimenzionalnega prostora • pojasnijo odnos med očiščem, obzornico in kotom gledanja 	<ul style="list-style-type: none"> • izvedejo nalogo v skladu z osvojenimi spoznanji (narišejo kocko po pravilih linearne perspektive) • označijo očišče in obzornico • določijo očišče in obzornico v realnem prostoru (učilnici) • na prosojnico narišejo geometrijski lik in ga projicirajo v kot učilnice • projicirano sliko pobarvajo • projicirano sliko fotografirajo s točke projekcije oz. navidezno poploščijo realni prostor • izkušnjo uporabijo v zunanjem prostoru šole: oblikujejo anamorfno podobo, ki z izbranega kota gledanja splošči realni prostor 	<ul style="list-style-type: none"> • si razvijajo zmožnost za dojemanje relativnosti resnične podobe sveta • si razvijajo občutek za prostorske odnose • se navajajo na odkrivanje aspektiv in anamorfoz v vizualnih komunikacijah • si razvijajo zavest o razlikah med vsakdanjimi in režiranimi koti gledanja 	<ul style="list-style-type: none"> • matematika 	<p>specificirajo pojme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • očišče • fokus • obzornica (horizont) • projekcija • sredobežnice • kot gledanja • perspektiva • anamorfoza (popačenje) • aspektiva (sploščanje)
--	--	--	---	---	--	--

KIPARSTVO	Kip in ambient	<ul style="list-style-type: none"> • si utrdijo kiparske pojme: masa, oblika, razmerje (proporc), kompozicija (statičnost, dinamičnost), ravnovesje, površina, barva • pojasnijo kiparski volumen in povezanost kiparskega in zunanjega prostora • spoznajo različne načine organiziranosti kiparskega prostora – kip in ambient (instalacije) • se seznanijo z materiali in predmeti za gradnjo instalacij (naravni, umetni, uporabni, odpadni) • ob fotografijah umetniških del analizirajo možnosti in omejitve oblikovanja instalacij ter njihovo vkomponiranje v naravni 	<ul style="list-style-type: none"> • izdelajo koncept ali maketo za instalacijo • izdelajo instalacijo 	<ul style="list-style-type: none"> • si razvijajo prostorske predstave in plastično občutljivost • si razvijajo ročne spretnosti • si krepijo zavest o pomembnosti harmonične povezave kiparskega, arhitekturnega in naravnega prostora 	<ul style="list-style-type: none"> • biologija • matematika • fizika • kemija 	razčlenijo in združijo pojme: <ul style="list-style-type: none"> • masa • oblika • razmerje (proporc) • kompozicija (dinamična, statična) • ravnovesje • površina • barva • kip • ambient • kiparski prostor • zunanji prostor • instalacija
PROSTORSKO OBLIKOVANJE	Načrtovanje prostorskih sprememb v domačem kraju	<ul style="list-style-type: none"> • poglobijo znanje o elementih urbanizma • ob primerjavi starih in sodobnih fotografij ugotovijo ključne prostorske spremembe v domačem kraju • pojasnijo razloge za spremembe • predlagajo spremembe v prostorski ureditvi domačega kraja 	<ul style="list-style-type: none"> • fotografirajo glavne prostorske tvorbe v domačem kraju • načrtujejo in izvedejo makete novih prostorskih tvorb • s pomočjo fotomontaže jih vključijo v obstoječi prostor • zapišejo pojasnila za spremembe • uredijo razstavo • zberejo in obdelajo mnenja sokrajanov 	<ul style="list-style-type: none"> • spoznajo oblikovani prostor kot kulturno dobrino • se navajajo na projektno delo • krepijo občutljivost za prostorske vrednote • se navajajo na kulturo dialoga v odločanju o javnih zadevah 	<ul style="list-style-type: none"> • zgodovina • geografija • slovenščina 	ločijo in analizirajo pojme: <ul style="list-style-type: none"> • urbani-stični načrt • veduta • elementi urbanizma • arhitektura • varovanje naravne in kulturne dediščine

VIDNA (VIZUALNA) SPOROČANJA (KOMUNIKACIJE)	Vizualna sporočila in likovna vsebina	<ul style="list-style-type: none"> • pojasnijo posebnosti različnih sporočil • pojasnijo naloge vizualnih sporočil • spoznajo psihološki in fiziološki vpliv barv na človeka • si utrdijo znanje o barvnih kontrastih • spoznajo značilnosti zaporednega (sukcesivnega) in sočasnega (simultanega) barvnega nasprotja • analizirajo učinkovitost vizualnega sporočila (dovršenost v estetski obliki, jasnost ideje, zanimivost vsebine, barvna učinkovitost) • razložijo vpliv vizualnih sporočil na urejenost okolja • pojasnijo izbor likovnih izrazil pri oblikovanju vizualnih sporočil 	<ul style="list-style-type: none"> • oblikujejo estetsko vizualno sporočilo (svoboden izbor slikarske tehnike) • oblikujejo idejno zasnovo vizualnega sporočila in jo s pomočjo računalnika ali kako drugače dokončno izvedejo • načrtujejo svoj logo v skladu s svojimi poklicnimi željami 	<ul style="list-style-type: none"> • si razvijajo pozitivni odnos do vloge vizualnih komunikacij • si razvijajo zmožnost za samostojno oblikovanje lastnih zamisli • si razvijajo smisel za kreativno likovno interpretacijo sporočila 	<ul style="list-style-type: none"> • slovenščina • glasbena vzgoja • zgodovina • geografija • fizika • kemija • matematika • biologija • športna vzgoja 	specificirajo pojme: <ul style="list-style-type: none"> • vidno (vizualno) sporočilo • sporočanje (komunikacija) • učinkovitost vizualnega sporočila • idejna zasnova – izvedba • psihološki, vpliv barv • zaporedno (sukcesivno) nasprotje • sočasno (simultano) barvno nasprotje • tipografija • zgoščanje (reduciranje) likovne forme • logotip
---	---------------------------------------	---	--	---	--	--

Vizualni mediji	<ul style="list-style-type: none"> • pojasnijo različnost sporočil (gibalno, zvočno, vidno) • analizirajo medij kot sredstvo za prenašanje sporočil • spoznajo fotografijo kot samostojno sredstvo vizualne komunikacije (informacija o dogodku, osebi, reklamna fotografija, likovna izvedba ideje) – umetniška fotografija (motivi)) • pojasnijo značilnosti vidnih sporočil, ki so v povezavi z drugimi sporočili (film – igrani, dokumentarni, animirani; TV, računalnik in video animacija • analizirajo učinkovitost kombiniranja gibalnega, zvočnega, vidnega sporočila 	<ul style="list-style-type: none"> • sestavijo preprosto kompozicijo in izdelajo senčno sliko ali fotogram • fotografirajo različne motive in vnašajo v posnetke lastne ideje, posebnosti kompozicije in izvirnost v prikazih planov, poudarkih svetlega in temnega tona, kontrastih oblik, barv, ... • izvedejo projekt s kakim medijem na izbrano temo 	<ul style="list-style-type: none"> • si razvijajo kritičen odnos do vizualnih sporočil v lastnem okolju • vrednotijo razlike med realnimi in virtualnimi dogodki • si razvijajo čut za estetsko izvedbo ideje • si privzgamajo vztrajnost za doseganje spretnosti, ki terjajo znanje in tehniko • si razvijajo samostojnost in odgovornost do svojega dela 	<ul style="list-style-type: none"> • fizika • kemija • matematika • slovenščina • geografija • glasbena vzgoja 	<p>razložijo pojme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sredstvo za prenašanje sporočil (medij) • fotografija • umetniška fotografija • motiv (krajina, interier, žanr, tihožitje, portret) in drugi viri • reklamna fotografija • senčna slika (fotogram) • fim • filmska umetnost • kader • sekvenca • total • plani • scenarij, scenarist • režiser • montažer • televizija • računalniška, video animacija
-----------------	---	---	---	--	--

4 TEMELJNI IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Zaradi specifičnosti predmeta so temeljni – minimalni standardi znanja opredeljeni v zadnjem stolpcu razpredelnice v poglavju OPERATIVNI CILJI PREDMETA. Pri ravneh znanja gre za poglobljanje nekaterih vsebin na kvalitativni ravni. Temeljna raven znanja je hkrati tudi minimalna.

5 SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA

V starosti od enajst do petnajst let začnejo učenci ustvarjati na temelju trdnejših, jasno preišljenih kriterijev, ki so si jih pridobili vizualno in z abstrakcijo. To je čas upodobitev. Spontano likovno izražanje usiha, učenci preidejo k zavestnejšemu reševanju likovnih problemov z materialnim, perceptivnim pristopom. Likovno izražanje postane namerno, cilj je že likovni. Učenci uživajo v zavestnem upodabljanju predmetov, ki so po vizualni plati najbliže videzu. Obvladajo empirični vidni svet in ga razumejo praktično. Pri likovnem izražanju razumsko obvladajo čustveno doživetje in vodijo svojo ustvarjalnost. Zato je učiteljeva naloga, da pozna in spremlja likovni razvoj posameznega učenca, njegovo spoznavanje in razumevanje likovnih problemov ter individualni način izražanja. Posebno je pozoren na doživljanje in izražanje čustev in učenčev socialni razvoj – njegov odnos z drugimi in na čustva, ki se pri tem porajajo, pa tudi na učenčevo zanimanje za likovne stvaritve in načine izražanja, odnos do predmetov – doživljanje lepega in razvijanje zmožnosti za ustvarjanje lepega.

Vsebina v učnih načrtih za obvezni izbirni program je oblikovana in prilagojena posamezni starostni stopnji učencev, kar učitelj upošteva pri načrtovanju vzgojno-izobraževalnega procesa. Ob tem pa poskrbi, da so posamezni učni koraki čim bolj gibljivi (fleksibilni), da čim bolj predvidljivo omogočajo razvoj učenčeve likovne občutljivosti, ustvarjalnosti, estetskega in izvirnega izražanja, razvoj motoričnih spretnosti, pa tudi samostojnega pridobivanja znanja, zmožnosti opazovanja, pomnjenja, primerjanja, razumevanja, kritičnega vrednotenja, pozitivnega odnosa do dela in delovnih navad.

Pri obveznem izbirnem programu v 7., 8. in 9. razredu učenci dopolnjujejo spoznanja iz osnovnega programa in razvijajo ročne spretnosti. Učencem v osmem, še posebno pa v devetem razredu, in sicer v skladu z njihovimi interesi in zanimanji, učitelj omogoča razširiti likovna spoznanja o drugačnih načinih likovnega izražanja, o povezovanju likovnega izražanja s problemi sodobne družbe, o sodobnih principih in pristopih k likovnemu izražanju. Učenci tako pridobijo osnovni vpogled v sodobna likovna dogajanja, sodobni likovni svet spoznajo kot običajen, kvaliteten. Učencem posebno v devetem razredu učitelj omogoča iskati nove izrazne možnosti v skladu z njihovim razvijajočim se svetovnim nazorom. Priporoča se, da se za izvajanje posameznih likovnih nalog uporabijo tudi postopki, povezani s fotografiranjem, projiciranjem, fotokopiranjem, skeniranjem, ...

Učitelj s posebnim posluhom neguje individualno izražanje posameznega učenca. Likovne naloge oblikuje smiselno in v povezavi z drugimi vzgojno-izobraževalnimi vsebinami. Prilagojene morajo biti individualnim potrebam učencev in zasnovane problemsko, kar omogoča vpeti pouk v medsebojno komunikacijo med učiteljem in učencem (interakcija). Izhodišče za izrazno delo je likovni problem, ki ga učitelj lahko zasnuje na podlagi spoznanih likovnih pojmov, izbrane likovne tehnike ali likovnega motiva.

Za ure, namenjene poglobljeni obravnavi sodobnih likovnih praks v devetem razredu pa učitelj ne oblikuje likovne naloge iz posameznega likovnega področja, temveč celotno število ur (4) nameni za analiziranje sodobne likovne umetnosti. To poglobli z eksperimentiranjem z novimi načini oblikovanja.

Uspešnost izvajanja učnega procesa danes omogočajo sodobne oblike in metode dela. Zelo primerna je uporaba metode širjenja in elaboriranja likovnih senzibilnosti, pri kateri učitelj doseže večplastnost likovnih sporočil. Učenci širijo likovne komponente in vrednosti ter miselne elaboracije. Metoda estetske komunikacije ter transponiranja in alternative pa spodbujata izvirnost ter lastno iskanje rešitev, pa tudi različne estetske doživljaje in različne estetske sodbe učencev.

Učitelj posebno pozornost namenja analizi okolja, ekološkim problemom in vizualnim komunikacijam. Fotografije likovnih stvaritev smiselno in ustvarjalno vključuje kot ponazorilo (učilo) v posamezne korake učnega procesa. Za poglobljeno spoznavanje umetniških stvaritev in njihov neposreden stik pelje učitelj učence na ogled razstave v galerijo ali organizira pogovor z umetnikom (tudi v ateljeju).

5.1 Reševanje likovnih problemov

Reševanje likovnih problemov temelji na učiteljevi uspešni motivaciji učenca z metodo pogovora, demonstracije in opazovanja, posebno še z metodo širjenja in elaboriranja likovnih senzibilnosti, metode transponiranja in alternative ter metode estetske komunikacije. S temi metodami dosega, da učenci neprisiljeno bogatijo občutljivost za likovne elemente in njihove odnose ter spodbuja izvirnost in lastno iskanje rešitev, spoznavanje posebnosti likovnih materialov in orodij, vizualnih komunikacij ter dojetanje likovnih del umetnikov iz vseh umetnostnozgodovinskih obdobj, posebno še sodobno likovno umetnost, njeno namembnost in posebnosti rešitev. Zavestno dojetanje likovnih problemov omogoča učitelju, da učence ob sproščanju čustvenih in razumskih zmogljivosti navaja na kritično vrednotenje njihovih likovnih del in del njihovih vrstnikov.

5.2 Likovno izražanje

Likovno izražanje je zavestna in ustvarjalna interpretacija doživetij učencev in uporaba temeljnih in obogatenih spoznanj likovnih problemov. Gre za svobodno in zavestno interpretacijo oblikovanih misli z likovnimi znaki ob pomoči raznolikih likovnih materialov in orodij. Učitelj aktivno spodbuja in usmerja učence, da samostojno, samosvoje likovno izrazijo misli ter da pri tem ostajajo svojski in prepoznavni. S pravilnim vodenjem delovnih postopkov razvija tudi gibalno spretnost in občutljivost. Spodbuja tudi samostojno vključevanje učenčevih likovnih zmožnosti v izvirno reševanje likovnih problemov.

5.3 Privzgajanje doživljajskih naravnosti

Predstavlja skladno in celostno ponotrnanje pridobljenega, ki se pri učencu na zunaj kaže kot odnos do lastnega dela, dela sošolcev, dela umetnikov, kot spoštljiv odnos do naravnega, kulturnega in socialnega okolja ter čustvenega odnosa do narave. Kaže se tudi kot učenčeva izvirnost, domiselnost, samostojnost pri izpeljevanju likovnih nalog, zmožnost ravnanja in presojanja. Zato je zelo pomembno, kako učitelj spodbuja učence k likovni dejavnosti in kako namenja pozornost individualni izraznosti učenca glede na starostno stopnjo in razvoj čutov, zainteresiranosti za likovno izražanje ter razvoju ustvarjalnosti.

Medpredmetne povezave

Pri načrtovanju likovnih nalog za učence išče učitelj smiselne povezave z drugimi predmetnimi področji, in sicer tako, da učencem omogoči rešiti likovno nalogo ustvarjalno, samosvoje likovno, primerno njihovim psihofizičnim zmožnostim in individualnemu izražanju.

Izhodišča za izvedbo povezave predmeta likovno snovanje z drugimi predmetnimi področji lahko učitelj poišče v likovnem področju, likovni tehniki, likovnem motivu ali likovnem pojmu. Možnosti povezovanja iščemo v predmetih: glasbena vzgoja, slovenščina, matematika, športna vzgoja, zgodovina, geografija, fizika, kemija, tehnika in tehnologija.

Časovni okvir

Za obvezni izbirni predmet likovno snovanje sta za izvajanje programa namenjeni 102 uri – po ena ura na teden v vsakem razredu. Priporočamo blok uro na 14 dni, izvajanje v občasnih, več ur trajajočih delavnicah.

Program obveznega izbirnega predmeta dopolnjuje osnovni program. V okviru razpoložljivih ur v posameznem razredu mora učitelj realizirati načrtovano vsebino oziroma predvidene likovne probleme. Približno enako število ur namení vsem načrtovanim področjem po posameznih razredih.

Učenci izbirajo med eno, dve ali tri leta trajajočimi programi likovne dejavnosti, ki jih ponudi šola v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju. Tako lahko učenci sedmega razreda izberejo likovno snovanje I, učenci osmega razreda likovno snovanje II in učenci devetega razreda likovno snovanje III, lahko pa tudi likovno snovanje II ali I. Izbira likovnega snovanja II ni vezana na predhodno izbiro likovnega snovanja I, prav tako pa tudi izbira likovnega snovanja III ni vezana na predhodno izbiro likovnega snovanja II in likovnega snovanja I.

V sedmem razredu načrtovana področja risanje, slikanje in kiparstvo zaokrožajo vsebine likovnih nalog tako, da lahko učenci končajo eno leto trajajoči program, ki je namenjen predvsem razvoju likovnih zmožnosti in razvoju ustvarjalnosti. Lahko pa tudi nemoteno nadaljujejo likovno izobraževanje v dveletnem programu v osmem razredu, kjer jim reševanje likovnih nalog z likovnih področij risanje, slikanje, grafika, prostorsko oblikovanje in kombinirana likovna področja omogoča poglobljen razvoj zmožnosti opazovanja predmetov in prostora, tridimenzionalnega oblikovanja ter pravilnega upodabljanja na dvodimenzionalni ploskvi. Smiselno načrtovane vsebine po posameznih področjih iz enoletnega (sedmi razred) ter dveletnega programa (osmi razred) omogočajo učencem samostojneje združevati likovna spoznanja na teoretičnem in praktičnem področju v tretjem letu obveznega izbirnega programa iz vsebin risanja, kiparstva, prostorskega oblikovanja in vizualnih komunikacij ter eksperimentirati s sodobnimi načini oblikovanja.

V tretjini razpoložljivih ur (12) obveznega izbirnega programa je treba pri izvedbeno zahtevnejših nalogah iz risanja, kiparstva, vidnega (vizualnega) sporočanja (komunikacije), prostorskega oblikovanja, deliti učence v dve skupini, in sicer v skladu z normativi, ki veljajo za delitev v skupine.

Vrednotenje učenčevih izdelkov in zapis dosežkov

Likovno vrednotenje je določanje vrednosti opravljenega učenčevega dela v učni uri, in sicer glede na njegovo prizadevnost pri uresničevanju ciljev pri pridobivanju likovnih pojmov, likovnem izražanju ter privzgajanju doživljajskih naravnosti. Cilj vrednotenja ni samo ocena izdelka temveč tudi ocena učenčevega dela, ki temelji na napredovanju v celotnem učnem procesu. Zato mora učitelj vrednotiti učenčevo dejavnost v celotnem učnem procesu. Tak način vrednotenja učenčevega dosežka (njegovo delo in napredek) obsega dosežke na afektivnem, psihomotoričnem in kognitivnem področju.

Po vsaki končani likovni nalogi vrednoti učitelj z učenci, in sicer ob razstavljenih, dokončanih in nedokončanih likovnih izdelkih, dosežene cilje po izoblikovanih kriterijih, ki izhajajo iz likovne naloge. Objektivne kritike morajo biti smernice za nadaljnje delo. Krepiti morajo učenčevo emocionalno, moralno, motivacijsko, estetsko in intelektualno komponento.